

ABSZTRAKTOK

BÁRÁNY ZSÓFIA

kutató, tudományos munkatárs – MNMKK Országos Széchényi Könyvtár, Lipták Dorottya
Sajtótörténeti Kutatócsoport

„[...] hogy Vallásomat a Bánátból egészen kiirtsák” – Felekezeti feszültségek 1848-ból

1848. április 7-én gróf Batthyány Lajos miniszterelnök vezetésével megalakult az első független, felelős magyar kormány, amelyben báró Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszterként vállalt szerepet. Több egyházi személy, így például Erdélyi Vazul nagyváradi görögkatolikus püspök élénk kapcsolattartást kívánt fenntartani a minisztériummal, feltehetőleg nem véletlenül. Már az első leveleiből kitűnnek a nemzetiségi összetűzések, hiszen a teljes helységeket érintő unió, azaz az ortodoxia Rómához való visszatérésének, térítésének kérdése a nemzetiségi kérdést is magába foglalta. „[...] e napokban vett tudósítás szerint, a nemegyesültek minden igyekezetüket oda irányzandók; hogy Vallásomat a Bánátból egészen kiirtsák” – panaszkolta helyzetét Erdélyi már április végén. Májusi pásztorlevelében pedig „a magyar nemzet iránti testvéri szeretetre s a honfrierények terjesztésére” intette és buzdította papjait.

De nem csupán a katolikusoknak akadtak gondjai a déli területeken. Júniusban arról értesült a miniszter, hogy a református vallásra való áttérést a katonai vezetők akadályozzák arra hivatkozva, hogy a vallásügyi törvények a határvidékre nem vonatkoznak. A problémát a sajtóban megjelenő miniszteri rendelettel igyekeztek volna orvosolni. Arra is akadt azonban példa, amikor a felekezeten belüli nézeteltérést kellett volna rendezni, amely konfliktust csak tovább mélyítette a témához kapcsolódó újságciikk. Az előadás az ezekhez hasonló, a Délvidékhez kapcsolódó felekezeti feszültségekbe kíván bepillantást engedni, különös tekintettel az érdeklellentétek nyilvánosságban való megjelenéseire.

Kulcsszavak: nemzetiségek, Délvidék, Bánát, felekezeti feszültségek, sajtó

“[...] to eradicate my Religion entirely from the Banat” – Sectarian tensions from 1848.

On 7 April 1848, under the leadership of Prime Minister Count Lajos Batthyány, the first independent and responsible Hungarian government was formed, in which Baron József Eötvös took on the role of Minister of Religion and Public Education. Several church figures — for example Vazul Erdélyi, Greek Catholic Bishop of Nagyvárad — sought to maintain active contact with the ministry, presumably not by chance. Already his first letters reveal ethnic clashes, since the question of the union affecting entire communities — that is, the return and conversion of Orthodoxy to Rome — also encompassed the issue of nationality. “[...] according to information received in recent days, the non-united are directing all their efforts towards eradicating my Religion entirely from the Banat,” Erdélyi complained of his situation as early

as the end of April. In his pastoral letter of May he admonished and encouraged his priests “to fraternal love toward the Hungarian nation and to the spread of patriotic virtues.”

But it was not only Catholics who faced problems in the southern regions. In June, the minister was informed that conversion to the Reformed faith was being obstructed by military leaders, who argued that laws on religious matters did not apply to the borderlands. They sought to remedy the problem by issuing a ministerial order published in the press. There were, however, also cases in which disagreements within a denomination had to be settled, conflicts that were only further deepened by newspaper articles related to the issue. The lecture aims to offer insight into similar denominational tensions connected to the Southern Lands, with particular attention to the public appearances of these conflicting interests.

Keywords: nationalities, Southern Region, Banat, denominational tensions, press